

Justitiedepartementet

Betänkandet (SOU 1999:1) Nya förmånsrättsregler

ILO-kommittén har tagit del av Förmånsrättskommitténs huvudbetänkande (SOU 1999:1) Nya förmånsrättsregler (Ju1999/918/L2). Utredningen drar slutsatsen att Sverige inte heller nu bör ratificera ILO:s konvention (nr 173) om skydd av arbetstagares fordran i händelse av arbetsgivarens insolvens.

I direktiven (1995:163) till Förmånsrättskommittén sägs i avsnittet om löneförmånsrätten och lönegarantin att utredningen bör överväga vilka regeländringar som kan behövas för att en ratifikation av konventionen nr 173 skall bli möjlig och vilka konsekvenser sådana ändringar kan få.

Frågan har tidigare varit aktuell i samband med regeringens skrivelse 1993/94:128, varigenom konventionen och den anslutande rekommendationen nr 180 anmäldes för riksdagen i enlighet med vad som föreskrivs i ILO:s stadga, i prop. 1993/94:208 Förändringar i lönegarantisystemet, vari frågan om ratifikation sköts upp till ett senare sammanhang, och i prop. 1994/95:100, bil. 11, i vilken konstaterades att de svenska reglerna visserligen synes tillgodose det sociala grundskydd som konventionen syftar till men att bestämmelserna i artiklarna 6 d) och 12 d) om skydd för avgångsvederlag utgör hinder för en svensk ratifikation.

ILO-kommittén har enligt bestämmelserna i ILO:s konvention (nr 144) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer haft anledning lämna underlag till den nämnda regeringsskrivelsen. I sitt yttrande över betänkandet (SOU 1993:96) Förändringar i lönegarantisystemet anförde kommittén att konventionens artiklar 6 och 12 innehåller bestämmelser som kan sakna motsvarighet i svenska förhållanden. Enligt artikel 6 d) skall förmånsrätten för arbetstagares fordringar omfatta "severance pay" som tillkommer arbetstagare då deras anställning upphör. Enligt artikel 12 d) skall lönegarantin på motsvarande sätt omfatta "severance pay". Kommittén fann vad som omfattas av konventionens uttryck "severance pay" oklart och ansåg att ett klarläggande borde sökas hos Internationella arbetsbyrån.

Arbetsmarknadsdepartementet tillskrev därefter i maj 1994 Internationella arbetsbyrån och begärde ett tolkningsbesked beträffande artiklarna 6 d) och 12 d). ILO-kommittén kunde inte finna att ILO:s svar gav stöd för en tolkning innebärande att konventionens bestämmelser om avgångsvederlag (severance pay) motsvaras av de svenska bestämmelserna om skydd av fordran på uppsägningslön.

ILO-kommittén noterar med tillfredsställelse att Förmånsrättskommittén i betänkandets artikel 3 om Utländsk rätt och internationella normer i ett särskilt avsnitt utförligt redovisar ILO-instrumentens innehåll och att den även tagit del av den tidigare behandlingen av frågan om ratifikation av konventionen.

I kapitel 6 om Löneprivilegiet och lönegarantin görs den bedömningen att löneskyddet inte bör utsträckas till att omfatta avgångsvederlag utöver vad som följer av löneskyddet för andra fordringar (kap. 6.5.12). Det innebär att förmånsrätt kan ges endast för avgångsvederlag som svarar mot lön som belöper på högst tre månader före konkursansökan och inte avser tid senare än en vecka efter konkursbeslutet. Lönegarantin täcker avgångsvederlag i samma mån liksom avgångsvederlag som svarar mot uppsägningslön enligt lagen om anställningsskydd (LAS). Eftersom det är oklart om denna regel tillfredsställer kraven i ILO-konventionen bör Sverige enligt Förmånsrättskommittén inte ratificera konventionen.

ILO-kommittén delar Förmånsrättskommitténs bedömning att Sverige inte heller nu bör ratificera konventionen nr 173. En ratificering av konventionen torde enligt rådande tolkning av konventionen förutsätta att avgångsvederlag fullt ut görs förmånsberättigade.

ILO-kommittén vill i detta sammanhang dock erinra om att Sverige i internationellt sammanhang inte bara åtagit sig att i sin lagstiftning införliva det av EG:s ministerråd år 1980 antagna direktivet om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning rörande skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (80/987/EEG), vilket redovisas i betänkandet. Genom ratifikation av den reviderade europeiska sociala stadgan antagen av Europarådets ministerkommitté år 1996 och accept av dess artikel 25 (prop. 1997/98:82) har Sverige även åtagit sig att tillämpa stadgans bestämmelser om rätt till skydd av arbetstagarens fordringar vid arbetsgivarens insolvens. ILO-konventionen nr 173 och det nämnda EG-direktivet har varit förebilder för artikeln. Den reviderade sociala stadgan träder i kraft den 1 juli 1999.

ILO-konventionen nr 173 hade den 1 januari 1999 ratificerats av elva av ILO:s 174 medlemsländer.

Ärendet har föredragits av undertecknad sekreterare.

För ILO-kommittén

Anna Ekström

Kerstin Wiklund